

L'assignatura pendent

Els dies 17 i 18 de desembre es farà a Barcelona el I Simposi sobre la Desigualtat Social a Catalunya, convocat pel Grup de Fundacions FUS. És una ocasió excel·lent de conèixer l'estat d'una qüestió important, i no resolta, gràcies als seus principals estudiosos.

“**L**a democràcia pot ser destruïda des de dalt, per un poder autoritari, des de baix, pel caos, la violència i la guerra civil, o des de dintre pel control exercit sobre el poder per les oligarquies o els partits que acumulen recursos econòmics o polítics per imposar la seva elecció als ciutadans reduïts al paper d'electors.” Aquest fragment és del llibre *Què és la democràcia?* del pensador francès Alain Touraine, i destaca un dels principals problemes del nostre temps: és viable un autèntic sistema democràtic sense una base d'igualtat entre els ciutadans?

Més enllà de les discussions sobre

els llindars de pobresa i els criteris estadístics que els determinen, és un fet que l'erosió de l'estat del benestar causada per polítiques neoliberals d'alguns països ha tingut per conseqüència l'augment de les desigualtats socials. Fins i tot el procés que ha portat a la Unió Econòmica i Monetària té entre les seves bases la contenció de la despesa pública i ha ignorat, per exemple, el fenomen de la desocupació, tan greu.

Menys estat, més desigualtats. Es parla més que mai de reduir l'estat o de fer-lo més eficient. Conceptes com aquests, aplicats a un país com el nos-

tre, on l'estat del benestar és més feble que no pas a Europa per raons històriques, poden tenir repercussions preocupants. El Grup de Fundacions FUS ha mostrat des del seu origen una especial sensibilitat envers les desigualtats socials.

Des de fa anys, les fundacions del Grup van impulsant programes i recerques encaminades a conèixer la situació i l'evolució de l'estat del benestar i, en l'aspecte més pragmàtic, emprenen accions concretes per combatre la desigualtat social en totes les seves formes. Es poden esmentar, així, treballs en el camp de polítiques de l'habitatge; estudis sobre polítiques d'ensenyament; reflexions al voltant de les tendències de la sanitat pública catalana; accions que tenen per objectiu d'integrar dins la societat els col·lectius amb risc d'exclusió. Tots aquests treballs adquireixen, en el context actual, més relleu que mai. Conscient d'aquest fet, el Grup de Fundacions FUS ha abocat més dedicació i recursos a aquest terreny. El resultat s'ha traduït en l'encàrrec a professionals i acadèmics competents d'estudis perquè revelin una fotografia prou detallada de les principals polítiques de benestar a Catalunya.

Un simposi ambiciós. Tots aquests encàrrecs han desembocat en una seguida de dades i resultats que seran avaluats pel I Simposi sobre la Desigualtat Social a Catalunya, que es farà a Barcelona els dies 17 i 18 de desembre del 1998. Amb aquest simposi, el Grup de Fundacions FUS vol obrir un debat públic i rigorós sobre les polítiques que necessita la societat catalana per combatre amb eficàcia les desigualtats socials.

Aquest primer simposi, que serà obert a tots els professionals, estudiosos i universitaris que tinguin en comú la preocupació pel futur de l'estat del benestar, neix d'una demanda latent en la comunitat investigadora del nostre país sobre la necessitat de disposar d'un fòrum per a presentar-hi i discutir-hi les recerques que es fan en aquest terreny. Alhora, ha de servir d'estímul per a dur a terme noves investigacions que permetin de trobar nous enfocaments i instruments de lluita contra la tendència a la desigualtat, que ja apunta.

El I Simposi sobre la Desigualtat Social a Catalunya es planteja amb una

certa ambició, en el sentit de cobrir, en dos dies, un dens programa, format per les aportacions d'uns quants especialistes. Els assistents hi podran trobar des de les imprescindibles reflexions conceptuals i teòriques fins a les aproximacions més concretes a problemàtiques creixents al nostre país (el cas dels "sense sostre"), passant per qüestions com les rendes mínimes o la política sanitària. La dificultat d'abastar en tan pocs dies tot allò que mereix de ser destacat en aquest àmbit ha portat a renunciar a la presentació d'algunes investigacions. Ara, les recerques que quedaran fora de les jornades són, tanmateix, del màxim interès i podran ser exposades i debatudes en nous simposis que s'aniran succeint durant els dos anys vinents.

Un problema complex. Igual que a la resta de les societats de consum de l'Europa Occidental, a Catalunya el treball assalariat és la principal via per a evitar la pobresa i les desigualtats consegüents. Cal tenir en compte que entre un 90% i un 95% de les famílies catalanes tenen rendes procedents de la feina; per tant, la inestabilitat laboral pot tenir conseqüències socials importants.

Segons un treball sobre la pobresa a Catalunya publicat per Jordi Estívil, del Gabinet d'Estudis Socials, "els processos de fons que generen l'empobriment i la precarietat tenen a veure (...) amb la degradació del mercat de treball que expulsa els col·lectius més febles: no permet que hi entrin i fa més precàries les condicions contractuals, la manca de cobertura o la feblesa de certes prestacions del peculiar sistema de protecció social". Aquest mateix estudi dibuixa un esquema de les llars en situació de precarietat: "presenten major pobresa aquelles (llars) en què el cap de família és dona, és més gran, és vidu/separat/divorciat, prové d'altres zones de l'estat, té menor instrucció i qualificació professional i menys treball". Aquest retrat ens dona informació sobre els col·lectius més sensibles a aquests efectes.

És evident que la distribució de renda té un paper central quan parlem de desigualtats socials, però també és cert que hi ha més variables que hi influeixen. Els estudis que ens són útils per a conèixer la renda disponible de la població en conjunt i per grups no servei-

INSCRIPCIONS

Les places per a aquestes jornades són limitades. Per inscripcions, abans del 9 de desembre, cal adreçar-se a: FUS Grup de Fundacions Provença 234. 08037 Barcelona Tel. 93 458 87 00- 93 458 30 04 Fax 93 458 87 08 93 458 87 10 fbofill@fus.org

PROGRAMA DE LES JORNADES

Dijous 17 de desembre

8.45 Recepció. Inscripció.

9.15 Inauguració de les jornades. Jordi Porta.

9.30 Conferència inaugural: "L'oblit dels problemes de la quotidianitat. Les desigualtats socials a Catalunya". Vicenç Navarro, catedràtic de ciència política de la UPF.

10.45 "Solidaritat i justícia, la seva vigència com a principis polítics". Josep Maria Esquirol, professor de filosofia de la UB.

11.15 "La igualtat al llindar del segle". Josep Maria Terricabras, catedràtic de filosofia de la UdG.

11.45 Cafè.

12.00 "Valoració del PIRMI a Catalunya". Pep Adelantado, professor de sociologia de la UAB.

12.45 "Avaluació de la renda mínima d'inserció". Enric Renau, director del DEP.

14.00 Dinar.

15.45 "Pobresa i rendes mínimes. Barcelona en una perspectiva comparada europea". Rosa Mur, investigadora del projecte ESOP (Evaluation of Social Policies Against Social Exclusions at the Local Urban Level).

16.30 "La distribució de la renda en la dècada dels 90". Marta Masats. Institut d'Estadística de Catalunya.

17.00 "Dimensió econòmica de la pobresa a Catalunya". Magda Mercader,

professora d'economia de la UAB i Pedro Delicado, professor d'estadística de la UPF.

17.45 "Polítiques sanitàries redistributives: universalització de l'accés i atenció primària de salut". Ana Rico, professora de la UPF.

18.30 "Equitat i atenció sanitària". Àngel Puyol, professor d'ètica de la UAB.

Divendres 18 de desembre

9.15 "Les polítiques familiars a Catalunya: una primera aproximació". Luïsa Flaquer i Cristina Brullet, professors de sociologia de la UAB.

10.45 "Familisme i exclusió a l'entorn urbà català: una mirada biogràfica". Elisabeth Tejero i Laura Torrabella, investigadores del Departament de Sociologia de la UAB, en el programa SOSTRIS (Social Strategies in Risk Societies).

11.30 Cafè.

11.45 "El col·lectiu dels 'sense sostre' a Barcelona: algunes possibles respostes". Berta Baquer, becària del Departament de Homeless Services de Nova York 1996-1998.

12.30 "L'eficàcia social de la política d'habitatge a Catalunya". Emili Garcia, economista de l'equip EARHA, Montserrat Pareja, economista i Joan Costa, sociòleg.

14.00 Dinar.

15.45 "Igualtat i serveis socials a Catalunya: el cas de la gent gran". Marc Balaguer, professor de ciències polítiques de la UPF.

17.00 Taula rodona: "L'accés de la comunitat acadèmica a les dades bàsiques per a la realització de la recerca social". Jordi Oliveras, director de l'Institut d'Estadística de Catalunya, Víctor Bayarri, director general ICASS, Oriol Homs, director del CIREM, Joan Botella, catedràtic de ciència política de la UAB, J. González Calvet, professor d'economia de la UB.

xen sempre per descriure i explicar els processos que condicionen una situació concreta: drogodependències, ludopaties, desintegració del nucli familiar, salut, exclusió del sistema de protecció social, etc. Aquestes variables afecten la renda i viceversa, però no es poden acotar en visions estrictament economicistes. Per aquest motiu, les

desigualtats socials resulten d'una complexitat notable. Intentar de resoldre el problema controlant la inflació o reformant els impostos és una solució limitada que tan sols es pot superar amb un enfocament més ampli de les polítiques socials i de benestar.

Albert Punsola